

Utlåtande 2016:106 RIV (Dnr 106-874/2015)

Inrättande av jourskolor

Motion (2015:33) av Maria Danielsson (-)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:33) av Maria Danielsson (-) om ”Inrättande av jourskolor”
anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Maria Danielsson (-) föreslår i en motion att jourskola/jourskolor ska inrättas från årskurs fyra till och med gymnasiet, som ett komplement till skolornas nuvarande handlingsplaner. Elever som mobbar och kränker ska efter beslut av rektor och utan målsmans godkännande kunna förflyttas till en sådan jourskola under den tid som normala utredningar pågår för en permanent lösning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret lyfter fram att det redan idag finns en enhet för akuta placeringar av elever, den så kallade Skolakuten. Delar av motionens förslag strider mot skollagen i fråga om möjligheter till förflyttning och avstängning

av elever. Förflyttning får endast vidtas när de åtgärder som gjorts inte har varit tillräckliga eller när andra elevers studiero och trygghet inte kan säkerställas.

Utbildningsnämnden lyfter, i likhet med stadsledningskontoret, fram den sedan år 2013 existerande Skolakuten, vars syfte är att ge möjlighet till akuta omplaceringar av bland annat våldsamma grundskoleelever. Sett tillsammans med övriga riktlinjer för elevhälsoarbetet och Skolakuten bedömer nämnden att det finns tillräckligt med möjligheter för att främja elevers trygghet i skolan.

Farsta stadsdelsnämnd har invändningar mot förslaget i motionen även om man är överens om att händelser vid kränkningar behöver individuella åtgärder. Nämnden lyfter fram att Skolverket har visat att en enskild insats inte räcker för att komma till rätta med mobbning utan att det som krävs är ett systematiskt och förebyggande arbete.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig inte bakom motionärens förslag om inrättande av jourkolor för elever som stör ordningen i skolan. Även nämnden hänvisar till skollagen, som föreskriver att skolorna ska ha en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Skolorna har också ett uppdrag att samverka med socialtjänsten för de elever som behöver särskilt stöd. Rektorerna har redan idag stora möjligheter att fatta beslut om individuella lösningar när behov föreligger.

Norrmalms stadsdelsnämnd har inga särskilda synpunkter på hur skolorna organiserar sin verksamhet men framhåller även den att skolornas uppdrag styrs av skollagen som bland annat beskriver på vilket sätt kränkande behandling av elever ska hanteras.

Mina synpunkter

Jag instämmer med motionären om att alla barn ska förskonas mobbning och kränkningar. Den inställningen delar vi alla med skollagen. Därför är trygghet och studiero en prioriterad verksamhet i Stockholms stads skolor. Därför har vi flera budgetsatsningar de senaste åren där arbetet med att förebygga kränkande behandling i skolan och arbeta för att öka tryggheten i skolan står i centrum.

Jag instämmer däremot inte med motionären om förslaget om att inrätta jourkolor. Det finns många delar i förslaget som är problematiskt, inte minst utifrån lagen, vilket såväl stadsledningskontoret som några stadsdelsnämnder lyfter fram. Även utbildningsnämndens redan befintliga program för kvalitet i elevhälsoarbete och riktlinjer för arbete mot kränkande behandling lyfts fram

av remissinstanserna som positiva och tillräckliga i arbetet med trygghet och studiero på våra skolor.

Utbildningsnämnden beskriver i sitt remissvar hur Skolakuten från år 2013 fungerar. En viktig aspekt i Skolakuten är ett nära samarbete med elevens hemskola och vårdnadshavare. Den aspekten skiljer sig från motionärens förslag väsentligt eftersom Maria Danielsson vill att rektor ska kunna göra insatser utan målsmans godkännande eller medverkan.

Jag anser att vi har en tillräcklig omfattning av möjligheter för att fylla det behov av trygghetsskapande insatser som behövs. I övrigt hänvisar jag till det som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen (2015:33) av Maria Danielsson (-) om ”Inrättande av jourskolor”.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:33) av Maria Danielsson (-) om ”Inrättande av jourskolor” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 1 juni 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

OLLE BURELL

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Motionären föreslår att jourskola/jourskolor ska inrättas från årskurs fyra till och med gymnasiet, som ett komplement till skolornas nuvarande handlingsplaner. Elever med uppvisad problematik ska efter beslut av rektor och utan målsmans godkännande kunna förflyttas till en sådan jourskola under den tid som normala utredningar pågår för en permanent lösning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer med motionären i att alla barn borde förskonas från mobbning och kränkningar, och menar att tryggheten och studieron för alla elever är och ska vara en prioriterad fråga.

Kontoret vill samtidigt poängtera att problematiken med mobbning och så kallade ”stökiga/bråkiga” elever är komplex och bör behandlas genom ett grundläggande, långsiktigt arbete. Därför finns riktlinjer för detta som stöd till grund- och gymnasieskolorna i Stockholms stad. I stadens budget 2016 finns även ett antal satsningar på bland annat elevhälsoteam, tidiga insatser och samarbete med familjer och socialtjänster som utgör viktiga delar i ett sådant arbete.

Samtidigt vill stadsledningskontoret peka på att Stockholms stad redan idag har en enhet för akuta placeringar av elever i grundskolans årskurs 7-9. Denna enhet benämns Skolakuten och inrättades 2013. För årskurs 4-9 har rektorn också möjlighet att besluta om tillfällig placering i annan undervisningsgrupp, inom samma skolenhet eller på en närliggande skola. Rektorn har även möjlighet att stänga av elever i såväl grundskola som gymnasieskola.

Kontoret vill lyfta fram att beslut om förflyttning eller avstängning av elev regleras i 5 kap skollagen och att delar av motionens förslag strider mot denna. Av 5 kap 12-13 § § skollagen framgår bland annat att beslut om att flytta elev till annan undervisningsgrupp i egen skola eller i annan skolenhet måste föregås av utredning

enligt 5 kap 9 § skollagen. Beslut om sådan förflyttning får endast fattas då åtgärderna som vidtagits efter en utredning inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt för att tillförsäkra de andra eleverna trygghet och studiero.

Förflyttning av elever enligt 5 kap 12-13 § § skollagen får endast om det finns synnerliga skäl gälla under en längre tid än två veckor, och får inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Stadsledningskontoret anser att de behov av åtgärder för att hantera stökiga/mobbade elever tillgodoses av Skolakuten och övriga möjligheter till förflyttning och avstängning som idag finns i Stockholms stad.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan vårterminen 2013 finns Skolakuten inom stadens kommunala grundskolor. Syftet med verksamheten är att ge möjlighet till akuta placeringar av elever i grundskolan som på grund av exempelvis grova våldsbrott tillfälligt behöver flyttas från den egna skolan enligt rektors beslut.

Genom Skolakuten finns akutstöd för att lösa en svår situation genom hjälp och stöd för skolan i ett utsatt läge. Genom tillfällig placering på Skolakuten kan rådrum skapas för skolan att hitta strategier för att lösa den aktuella situationen. Allt arbete på Skolakuten sker i nära samarbete med hemskolan. Undervisningen anpassas utifrån varje elevs förutsättningar och med uppgifter från hemskolan. Insatserna ger förutsättningar för att eleven ska kunna återvända till sin ”gamla” skola med en fungerande skolgång.

Erfarenheterna sedan starten 2013 har varit goda och präglats av hög närvaro hos de elever som varit aktuella samt av ett positivt samarbete med hemskolor och vårdnadshavare.

Vad gäller elever i åk 4-6 finns möjlighet för rektor att besluta om tillfällig placering på annan närliggande skola. Ett sådant beslut fattas gemensamt med rektor på den mottagande skolan. Ytterst finns också möjligheten för rektor att besluta om tillfällig avstängning av elev. Det gäller såväl grundskola som gymnasieskola. Skollagen 5 kap.17§ reglerar avstängning i gymnasieskolan, vilket kan vidtas om en elev till exempel utsätter någon annan elev för kränkande behandling eller om en elevs uppförande inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero. Bedömningen är att skolakutens verksamhet, tillsammans med övriga beskrivna möjligheter, fyller ett behov i stadens skolor i den omfattning som behövs i nuläget.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2015 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m fl (S), Mariana Moreira Duarte m fl (MP) och Lars Bäck (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har invändningar mot förslaget att inrätta korttidsinriktade jourkolor för elever som i stor omfattning stör studieron för andra och/eller ägnar sig åt mobbning. Förvaltningen är dock överens med förslagsställaren att målgruppen kräver särskilda individuella insatser. Det är dock ingen bra lösning att, om än tillfälligt, att flytta eleverna till en särskild jourskola.

Skolverket har utvärderat insatser och arbetssätt som förebygger och åtgärdar mobbning (se skriften *Utvärdering av metoder mot mobbning*, 2011.) Resultaten visar att ingen enskild insats har dramatiskt positiva effekter. För att en skola ska lyckas förebygga och åtgärda mobbning krävs ett systematiskt arbete och en kombination av insatser. Utvärderingen pekar på att arbetet mot kränkningar och mobbning ska bedrivas utifrån skolan egna förutsättningar, med kartläggning, utvärderingar och medveten systematik samt med hela skolans personal och elever delaktiga.

Utbildningsnämnden har riktlinjer och etablerade metoder för hur lärare och elevhälsoteam ska arbeta med denna målgrupp.

I utbildningsnämndens *Kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet med kvalitets- och ledningssystem* anges att skolorna har ett särskilt ansvar att uppmärksamma de elever vars situation och svårigheter utgör hinder för deras inlärning. Skolan har även ett ansvar för att uppmärksamma elever som far illa eller som uppvisar tecken på ohälsa.

I en del fall kan det efter utredning visa sig att en stökande elev behöver gå i en mindre undervisningsgrupp som kan erbjuda tydligt riktade instruktioner och ge socialt stöd av olika slag så att eleven klarar skolgången och inte stör andra elever. I många fall kan dessa elever vara med sin ordinarie klass på vissa lektioner och/eller i samband olika aktiviteter som inte kräver stillasittande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2015 att överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar inte förslaget om att inrätta särskilda jourkolor för elever som stör ordningen i skolan och/ eller kränker andra elever. I skollagen 6 kap framgår skolornas skyldighet att motverka kränkande behandling och diskriminering av elever.

Det är viktigt att alla elever erbjuds en trygg och bra studiemiljö i skolan och att stöd ges till de elever som har särskilda behov. Stadens skolor har i uppdrag att erbjuda alla elever en inkluderande lärmiljö och en individanpassad undervisning. Skolorna ska ha en plan mot diskriminering och kränkande behandling och säkerställa att ingen elevs värdighet kränks. Det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet ska bedrivas systematiskt och långsiktigt som en del i det vardagliga arbetet i skolorna.

Vid behov av stöd ska insatser ges så tidigt som möjligt under elevens skolgång. Stadens skolor kan vid behov efterfråga specialistkompetens från utbildningsförvaltningen.

Rektorn får vid behov vidta omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra elevers trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

I en del fall kan det efter utredning visa sig att en elev har behov av att gå i en mindre undervisningsgrupp under en tid för att bättre klara skolundervisningen och inte störa andra elever. I många fall kan dessa elever även vara med i den ordinarie klassen på vissa lektioner och på så sätt tillhöra klassen och skolan.

Skolorna har i uppdrag att samverka med socialtjänsten när det gäller insatser för elever med behov av särskilt stöd. Som stöd i detta arbete finns en särskild överenskommelse om samverkan, BUS- samverkan, som tydliggör samverkan mellan landstinget och kommunen när det gäller insatser för barn och unga som är i behov av särskilt stöd.

Skolorna har idag ett tydligt ansvar för att ge alla barn och ungdomar god utbildning och en trygg skolmiljö. I de fall åtgärder behöver vidtas när elever är störande för andra och/eller kränker andra elever finns riktlinjer och metoder för hur elevvårdsteamet ska arbeta. Förvaltningen anser inte att särskilda jourkolor behöver inrättas för att komma tillrätta med dessa problem. Rektorerna har redan idag stora möjligheter att fatta beslut om individuella lösningar när särskilda behov föreligger.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2015 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsnämnden ansvarar för skolverksamheten i Stockholm. Förvaltningen har inga synpunkter på hur verksamheten organiseras. Sedan vårterminen 2013 finns Skolakuten inom stadens kommunala grundskolor. Syftet med verksamheten är att ge möjlighet till akuta placeringar av elever i grundskolan som på grund av exempelvis grova våldsbrott tillfälligt behöver flyttas från den egna skolan enligt rektors beslut.

Skolornas uppdrag styrs av bland annat av skollagen i vilken det finns beskrivet på vilket sätt kränkande behandling av elever ska hanteras. Förvaltningen vill tillägga att i frågor som rör barn och unga ska ett barnperspektiv råda. Barnkonventionen och en barnkonsekvensanalys kan ge vägledning i frågan.

Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m fl (S), Mariana Moreira Duarte m fl (MP) och Lars Bäck (V) enligt följande.

Skolan har ansvaret för samtliga elever, även över de som är utåtagerande. Det finns ingenting som försvarar mobbning men samtidigt finns det ingen forskning som backar upp tesen att förflyttning av elever som utsätter andra elever för kränkande behandling leder till ett förändrat beteende. Det är en kortsiktig lösning som inte är produktiv i längden.

Undervisning i mindre grupper kan vara till nytta för elever beroende på om det finns neuropsykiatriska diagnoser. Men undervisning i mindre grupper som har satts ihop för beteendemodifikation kan leda till en segregation av berörda elever. Bryderup, Madsen & Perthou, Sorlie var fyra danska forskare som i sin studie (2002) bland annat kom fram till att inom segregerad verksamhet saknades oftast positiva förebilderna och många elevers negativa beteende befastes. För många elever med ett utåtagerande beteende blir beteendet deras sätt att få bekräftelse och uppmärksamhet av de vuxna.

Elever som kränker andra elever har också en bakgrund, skolan måste få resurserna för att kunna kartlägga vilken bakgrunden är för att i sin tur få bukt med beteendet. Skolans uppgift är inte bara att utbilda utan också förmedla värderingar kring tolerans, ansvarstagande m.m. . Det sociala samspelet som finns i skolans värld är definitivt en del för att uppnå de målen.

Kränkande behandling får inte ske, skolan måste bli hårdare med genomförandet av sina likabehandlingsplaner och anmäla till huvudman när skäl finns. Verktygen finns på plats, det som kan saknas är skolornas utövning av dem.